

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Bakalářské Studium humanitní vzdělanosti

Školitelský posudek na bakalářskou práci

JULIÁNY BINDÁSOVÉ

K Plótínovu člověku

Záměr a charakter předložené práce:

Závěrečná kvalifikační práce Juliány Bindásové je uvedením do kontextu Plótínova myšlení se zacílením pozornosti na jeho pojetí lidskosti sestávající z pomíjivého těla a nehynoucí duše. Spojení dvou takto nekompatibilních entit je samo o sobě problematické, a potud je každý výklad (novo)platónského uvažování o člověku postaveno před otázku legitimitnosti tohoto ontologického rozlišení na *noétické* a *aisthétické* za jasné preference toho *noétického*. Pak je nutno hledat zdůvodňující odpověď na otázku, proč a jakým způsobem vůbec může/musí dojít ke spojení těchto dvou ontologických řádů? Je vůbec možné, aby spolu koexistovaly? Co za potíže z toho plynou pro kompozitní bytost, již je člověk?

Vstup do problematiky Plótínovy „antropologie“ nemůže být bezprostřední, protože ani duše (*hé psýché*), ani tělo (*to sóma, hé sarx*) nejsou žádné samostatné elementarity, nýbrž mají charakter závislých hypostazí celkové ontologické skladby jednotně pojatého „univerza“. Proto je na úrovni bakalářské práce, jež má demonstrovat kompetentnost studentky zvládnout zpracovat určité penzum – převážně cizojazyčné – literatury při zpracování daného tématu, žádoucí, aby studentka zpracovala úvodní „metodickou“ pasáž (str. 5-22), která seznamuje s žánrem Plótínova myšlení, stylem jeho myslitelské práce a s hrubým, zkratkovitým náčrtem obecných kontur jeho metafysiky, byť na klíčová témata nemůže z pochopitelných důvodů dojít. Zcela potud absentuje rozpracování tematiky triadického ontologického pohybu, který sice až od Prokla nese označení *moné-proodos-epistrofé*, ale je přítomen již naplno u Plótína. Především momenty

„odvracejícího se návratu“ (*hé epistrofé*) a „zbavení duše časovosti“ (cf. *Enn.* III.7 [45] *Peri tú aiónos kai chronú*) jsou přitom pro veškerou Plóťínovu „antropologii“ a „etiku“ zcela zásadní.

Styl práce je strhující a velmi živý, až zábavný, což je v případě standardizovaných akademických prací o Plóťínovi ojedinělou výjimkou. Formulační dovednosti autorky jsou na málo vídané úrovni. Autorka dokáže nacházet mnoho názorných příkladů, které nestrhují pozornost od tématu na sebe, nýbrž napomáhají k vhledu a pochopení. Nejde ani o „popularizaci“, ani o banalizaci, nýbrž o ukázkou osobního prožití toho, oč ve filosofické práci běží. Ale nejedná se ani o žádné pohlcení tématem, protože v práci je jednoznačně patrná schopnost odstupu a nadhledu, který se však nikdy nedostane ani na dohled hranici odosobněné, vůči tématu imunní a lhostejné rutiny.

V případě bakalářské práce Juliány Bindásové se jedná o vzácně vyzrálé dílo. Pochopení problematiky je na vysoké úrovni. Iniciativnost autorky při hledání slabých a silných míst dané problematiky byla mnohdy až překvapující a invenční. Výborná je schopnost autorky najít a zproblematizovat každé slabé či problematické místo, tzn. její kritická nedůvěra k pramenům, které se nemají adorat ani papouškovat, nýbrž kriticky a samostatně promyšlet. Přivtělení si této klíčové kompetence filosofické práce již na úrovni bakalářského studia je pro mě první zkušeností svého druhu. Z pozice vedoucího práce musím s radostí konstatovat, že spolupráce s kolegyní Bindásovou byla příkladná.

Otázka k obhajobě:

1. Konfrontovat pasáž věnovanou spánku (str. 47n.) s Descartesovým filosofickým experimentem v *Meditacích o první filosofii*.
2. Jaké důvody – přes všechnu věrnost platónské předloze při určování poměru těla duše – brání Plóťínovi v negativním hodnocení (odsouzení, ostouzení) „světa“? Jde především o polemiku s gnóstiky v traktátu II.9[33] *Pros tú gnóstikús*.
3. Jaká role připadá „racionalitě“ (v odstínění *to logistikon/logismos* – *to noétikon/nús*) v plóťínovské verzi programu „péče o duši“? Jakou funkci tedy má vůbec filosofie?

Předloženou práci bez výhrad doporučuji k obhajobě jakožto výbornou.

30. IX. 2009

Doc. Aleš Novák, Ph.D.